

Tisztelt ünneplők, kedves váciak!

Az 1956-os forradalom és szabadságharc emléknapja nemcsak a szabadság ünnepe, hanem az összefogásé is, a magyar nemzet összefogásáé. Ezen a napon ugyanis a magyarok együtt, közösen álltak ki az elnyomó hatalommal szemben. Baloldaliak és jobboldaliak, konzervatívok és liberálisok együtt mondtak nemet a diktatúrára, a magyarok együtt lázadtak fel a rájuk kényszerített önkényuralom ellen.

Akárcsak 1848 márciusában, 1956. október 23-án is a vonaton hazatérők hozták a hírt a pesti forradalom kitöréséről, és másnap több üzemben és gyárban leállt a munka, a dolgozók kihirdették, addig sztrájkolnak, amíg nem teljesítik az egyetemi ifjúság követeléseit, köztük a szovjet csapatok Magyarországról történő távozását is. Vácott is, mint mindenhol az országban eltávolították a gyűlölt jelképeket: lefeszítették a Sztálin tér névtábláit, majd hozzáláttak a Főtéren álló „Szivar”, a szovjet hősi emlékmű ledöntéséhez.

És megint, mintha az 1848-as események ismétlődnének: a tömeg elindult a Szentháromság térre, hogy kiszabadítsa a rendőrség épületébe bezárt pesti egyetemistákat. A Konstantin téren aztán egy másik szovjet emlékmű következett. A „Kályhát”, ahogyan a váciak nevezték, tehergépkocsikkal, drótkötelekkel, vésővel és kalapáccsal döntötték le.

Új városvezetőnek a város egykori polgármesterét, Kristóf Bélát jelölték, akit a szőnyegporoló mellől, tréningruhában vittek a városháza elé, hogy ott beszédet mondjon.

E spontán forradalmi megmozdulások után kezdték meg a forradalmi intézmények, a nemzeti bizottság, a nemzetőrség és a munkástanácsok szervezését és a legfontosabb feladatok megfogalmazását.

Szabadon kell bocsátani a váci fegyházban raboskodó politikai foglyokat, Vácra kell hozni a házi őrizetben levő Pétery József püspököt, és meg kell indítani egy új szabad sajtót.

Az emberek hittek az igazukban, és hittek abban, hogy egyszer még sajátjukénak érezhetik szeretett városukat. Kívánták a szabadságot és az önrendelkezést. Ösztönösen tudták, mit kell tenniük, hogy ők maguk rendezhessék be az életüket, és ne felülről tegyék ezt velük. Bátrak voltak, bíztak az erejükben.

Kedves Váciak!

Négy évvel ezelőtt Önök bizalmat szavaztak a váci összefogásnak, és valljuk be, kellett hozzá bátorság, hogy az előző kormányoldali városvezetést leváltsák, és helyette a különböző pártokból és egyesületekből érkezett jelölteket kétharmados többséghez juttassák. Az Összefogás képviselőiben megvolt az elszántság és az akarat, hogy változtassanak a város sorsán, és elindítsák a haladás útján. Mindnyájan tudtuk, hogy ez az út rögös és átkozottul nehéz

lesz, mégis bízunk magunkban, bízunk egymásban, el tudjuk érni, hogy Vácon egyre több ember megértse, az országra jellemző végzetes megosztottság csak a szakadék felé visz, de ha tudunk egymással beszélni, ha elfogadjuk, hogy a játékszabályok egyformán vonatkoznak mindannyiunkra, ha meglátjuk a másik emberben a jót, ha fel merjük emelni a szavunkat a városunk érdekében, akkor egy olyan szigetet teremthetünk, amelynek polgárai öntudatos, bátor, szókimondó, de egymást elfogadni tudó emberekké lesznek.

Az 1956-os forradalom még mindig nagyon közel van, abban az értelemben, hogy még mindig nem elég nagy a rálátásunk az eseményekre. Ugyanakkor egyre fogynak körülöttünk a túlélők, már akik nem menekültek ki akkor az országból. Pedig a társadalmi emlékezet nélkül az ilyen magasztos eseményeink is ki vannak téve az aktuális politikai játszmáknak. Mi pedig tartozunk a jövőnek azzal, hogy a múlt történéseit tisztességgel kezeljük, és fordítsuk az országunk hasznára a tanulságokat. És hogy mik voltak ezek a következmények?

Október 23-a kétszeresen jeles nap Magyarországon: az 1956-os forradalom kitörésének napja és a Magyar Köztársaság 1989-es kikiáltásának napja. Amikor szóba kerül, hogy miért nem csináltak a magyarok 1989-ben is forradalmat, nekem olyan meghurcolt váci emberek jutnak az eszembe, akik évtizedek múlva is a zsigereikben hordozták a megtorlás, az erőszak emlékét. Még élt bennük, hogy a forradalom eltiprói mit műveltek a forradalmárokkal, hogy mit műveltek a teljesen ártatlan emberekkel, akik csak annyit tettek, hogy felsorakoztak

a nemzeti akarat mögé. Ha mindezt nem élik át, akkor a rendszerváltás is talán más lett volna. De az itthon maradottak emlékeztek november 4-re, a szovjet tankok bevonulására, a szörnyű, rettenetes napra, ahogy Vajta Gábor váci sebészorvos írja. Emlékeztek arra, egy hajszálon múlt, hogy ki tudja menekíteni az országból Kristóf Béla polgármestert és családját, és emlékeztek a kínzókamrák sötétjére. Sok hőst elvesztettünk, és voltak hősök, akik maradtak. Lehotka Gábor orgonaművész, például, akiről úgy tudom, hogy november 4-én a piarista templom orgonáján játszotta el a Himnusz és rögtönzött fájdalmas akkordokat, úgy siratta el az országot.

Vác a tudósítások szerint, vérontás nélkül vészelte át az 1956-os forradalmat. Ehhez olyan bölcs vezetőkre, egyházi és világi vezetőkre volt szükség, akik együtt rezonáltak az emberekkel és az emberek hallgattak rájuk. Ennyi év távlatából is fejet hajtunk előttük.

A visszaemlékezések szerint Kristóf Béla polgármester bölcsessége sokat nyomott a latban. Két éve, amikor találkoztam a külföldön élő fiával, erről személyesen is beszéltünk, és tolmácsoltam a váciak köszönetét a megmentett életekért, hiszen úgy kellett rendet tartani a városban, hogy a forradalom lendülete ne törjön meg, de ne forduljon anarchiába. Még békés viszonyok között se könnyű megtalálni a legjobb megoldásokat az egymásnak ütköző érdekek harcában, de forradalomban ez elképesztő kihívás lehetett.

Szívszorító arra gondolni, hogy a fiatalabb generációkból már csak nagyon kevesek olvassák majd el a rengeteg

dokumentumot, amit a levéltárosok összegyűjtöttek. Szívszorító, egyben érthető, hiszen számukra mindez már nem az apák, nagyapák, anyák és nagyanyák fájdalma, ezek az események már nem hordoznak számukra személyes emléket. Ezért is tartozunk magunknak, és az utánunk jövő nemzedéknek azzal, hogy újra és újra kimondjuk: 1956-nak hősei voltak. És ezért nem hagyhatjuk szó nélkül az emlékezés perceiben, hogy a magyar kormány még nem kért hivatalosan magyarázatot az orosz kormány illetékeseitől az ottani állami tankönyv nyílt hazugságára, nem követelte a korrekciót arra az állításra, hogy a forradalmat a magyar nácik robbantották ki. Csak remélni merem, hogy az országos megemlékezések valamelyikén ez megtörtént, mert ezzel tartozunk az áldozatok és a forradalom emlékének.

Tisztelt emlékezők, mi váciak tudjuk, kik voltak az 1956-os váci események hősei, kérem, rájuk emlékezzünk ma, és gondoljunk a kitelepítettekre is, az ellehetetlenítettekre is, azokra, akiket a gátlástalan hatalom megfosztott a hazájától.

Tudjuk, hogy minden nép maga felel a sorsáért. Lengyelország épp egy hete döntött arról, új politikai erőknek ad lehetőséget, hogy változtassanak az ország sorsán, helyreállítsák a demokratikus rendet. A magyaroknak is, minden korban, joga van a korhoz méltó életkörülményekhez. Ha a nép megelégedi a kizsákmányolással, azt hogy az egyszerű emberek többsége nélkülöz, a hatalom emberei viszont elképzelhetetlen luxusban élnek. Ugyanis a nép a

leghatalmasabb úr, az egyetlen, amely kikövetelheti a változást békés eszközökkel, a négyévente megtartott választással.

Meggyőződésem, hogy minden politikusnak megvan a feladata, és minden politikus tettét megítéli a jövő. A cselekedeteink alakítják a közös történelmünket, legyünk városnak, falunak a vezetői, képviselői, vagy döntéshozók a Parlamentben. A mi feladatunk a tiszta kéz politikája mellett az, hogy csak akkor leszünk erős város, ha felülemelkedünk a pártpolitikai megosztottságon, és legalább a fő dolgokban egységre tudunk jutni. És ami a legfontosabb, hogy mindenkor ragaszkodjunk a szabadságunkhoz az elnyomókkal szemben, akár kívülről, akár belülről fenyegetnek bennünket. A szabadsághoz önmagunkban, a városban, ahol élünk, az országban, ami a mi hazánk. Legyen számunkra ez 1956 üzenete.

Ehhez kívánok mindnyájunknak sok erőt és bölcsességet.
A város minden előtt!